

Výzkumná zpráva Kongresu

JROTC (středoškoláci v armádě)

RAFAEL D. BERTI

1. Úvod

JROTC (*Junior Reserve Officers' Training Corps* - čs. *Středoškolský cvičný záložní důstojnický sbor*) je program, uvedený v činnost Zákonem o národní obraně (*National Defense Act 1916*), zaštitěný v každém případě jednou ze složek ozbrojených sil USA. Jeho cílem je „vštípit studentům středních škol ve Spojených státech občanské hodnoty, respekt vůči službě vlasti, a naučit je osobní zodpovědnosti a cílevědomosti“.¹ V Americe jde na mnoha veřejných školách o nedílnou součást výuky, která jednak sbírá úspěchy za správnou morální výchovu mladých američanů a poskytování stabilního prostředí mladistvým ze sociálně slabých rodin, na druhou stranu se na ní však snáší kritika za nadbytečnou militarizaci společnosti, vysoké náklady z části hrazené samotnými školami a v neposlední řadě neúměrný vliv na výuku středoškoláků. V kontextu výdajů na obranu a obecného přístupu k armádě se tak budoucnost programu JROTC dostává na rozcestí, přičemž tato pomyslná výhybka významně ovlivní nejen ozbrojené síly, ale i budoucnost vzdělávacího systému USA.

2. Rozšíření a působnost JROTC

Jednotlivé jednotky JROTC (přičemž za jednotku se vždy považuje sbor z jedné školy), jsou zřizovány jednou ze složek ozbrojených sil. Zdaleka nejvíce je zde zastoupena armáda (pozemní síly), mající více než 1709 jednotek. Následuje letectvo udržující zhruba 885 jednotek a námořnictvo s 583 jednotkami. S velkým odstupem pak zbývá cca 255 škol spolupracujících s námořní pěchotou, která v USA působí jako samostatná složka. Zvláštním případem je pak pobřežní stráž, která se s pouhými dvěma jednotkami v programu výrazněji neangažuje, plánuje však počet rozšířit nejméně o další dvě. Vesmírné síly zatím žádnou jednotkou JROTC nedisponují, v průběhu dalšího roku by však mělo dojít k transformaci několika jednotek zřizovaných letectvem, které následně budou spadat právě pod vesmírné síly. Celkový počet jednotek býval dříve omezen zákonem. Limit však byl neustále navyšován (oproti původním 1200 odnožím před Vietnamskou válkou se JROTC rozrostlo na 3500 jednotek v roce 1992), a v roce 2001 byl zcela zrušen.² I přesto však ministerstvo obrany vytyčuje cíle a počty jednotek, které by do určitého data měly vzniknout a být plně funkční (poslední plán počítá s existencí více než 3700 jednotek na konci roku 2020, přičemž v dubnu roku 2021 existovalo více než 3400 jednotek). Celkem pak kurzy navštěvovalo více než 552 000 studentů.³ Navzdory relativně vysoké participaci ze strany škol není program rozšířen napříč Spojenými státy rovnoměrně. Obzvláště vysoký je počet jednotek na jihovýchodním pobřeží USA, zejména pak ve městech

¹ *National Defense Act* [online]. 1916 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:

<https://govtrackus.s3.amazonaws.com/legislink/pdf/stat/39/STATUTE-39-Pg166.pdf>

² *USC CHAPTER 102 - JUNIOR RESERVE OFFICERS' TRAINING CORPS* [online]. 2001 [cit. 2021-9-3].

Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20130707205406/http://uscode.house.gov/download/pls/10c102.txt>

³ N., Kristy. *Defense Primer: Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC)*. *Congressional Research Service* [online]. 2020 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://sgp.fas.org/crs/natsec/IF11313.pdf>

s vysokým podílem etnických menšin. Mnohem těžší je však na školu, která se programu účastní, narazit na bělošském venkově.⁴ Zejména v metropolitních suburbánních oblastech se i z toho důvodu projekt považuje za stabilizátor mladé generace, který má vnést řád mezi potenciální mladistvé delikventy. Vojenské základny Spojených států v zahraničí s vlastními vzdělávacími institucemi zpravidla také provozují vlastní JROTC jednotky podle zaměření základny jako takové.⁵

3. Výuka a osnovy

Středoškolák, který se chce tříletého/čtyřletého programu účastnit, bude mít ke svému běžnému rozvrhu přiřazeny další předměty, mezi něž patří mimo jiné specializované hodiny leadershipu, etiky, občanských práv, historie a tělocviku. Akreditace umožňuje v rámci programu JROTC instruktorům vyučovat také matematiku, přírodní vědy a některé technické předměty. Vedle těchto standardních předmětů pak v rámci jednotky může být vyučována podle jejího zřizovatele např. námořní navigace, nebo letecké strojírenství (vzhledem k povaze vzdělávacího systému USA se hodnocení přičítá do průměru k závěrečné středoškolské zkoušce tak, jak tomu je i u ostatních předmětů). Podle dané školy je také povinná či dobrovolná účast na přehlídkách a zvláštních akcích. Instruktoři jsou do dané jednotky přijímáni z řad vysloužilců, kteří dříve působili v dané složce ozbrojených sil. Studenti během účasti na programu mají právo nosit uniformu, nestávají se však v žádném okamžiku členy armády, či jejími spolupracovníky. Součástí výuky také není manipulace s funkčními zbraněmi (ačkoliv defektní kusy jsou používány při nacvičování pochodů a některé jednotky mají dobrovolnou účast na střeleckých soutěžích). Většina JROTC programů také má možnost občasné návštěvy výcvikových center a vojenských základen, kde studenti dostanou ochutnávku základního výcviku.

Osnovy JROTC se často dostávají pod palbu kritiků. Např. nezisková organizace CCCO (*Central Committee for Conscientious Objectors - čs. Ústřední výbor odpíračů vojenské služby*) tvrdí, že namísto rozvoje kritického myšlení učebnice vedou studenty k bezhlavé poslušnosti a militarismu.⁶ Jako příklad „naprosto perverzní dezinterpretace fungování Spojených států“ pak uvádí organizace Veteráni za mír tvrzení v jedné z instruktážních příruček, podle kterého „stát dává občanům jejich práva“.⁷ Znepokojení bývá často o to větší, protože se na některých školách předměty JROTC snoubí s těmi

⁴ N., Kristy. Defense Primer: Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC). *Congressional Research Service* [online]. 2020 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://sgp.fas.org/crs/natsec/IF11313.pdf>

⁵ Lakenheath HS: *About our school, Special curriculum features* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://www.dodea.edu/LakenheathHS/about.cfm>

⁶ Making Soldiers in the Public Schools: An Analysis of the Army JROTC Curriculum. *American Friends Service Committee* [online]. 1995 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070119124151/http://www.afsc.org/youthmil/militarism-in-schools/JROTC-review.htm>

⁷ Army JROTC: *Leadership, Education & Training* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070202051845/http://www.rotc.monroe.army.mil/jrotc/documents/Publications/CadetCoreTextbook4.pdf>

klasickými. Paradoxně tak v minulosti byly hlášeny případy, kdy je žák do programu automaticky zařazen, aby měl akreditován předmět který je nucen splnit za všech okolností. Takový postup je však v rozporu se zákonem a JROTC nesmí být pro žádného žáka povinnou součástí rozvrhu.

4. Financování programu a spoluúčast škol

V rozpočtu za rok 2020 stál program JROTC ministerstvo obrany téměř \$390 milionů, z čehož šlo přes \$67 milionů na platy armádních činitelů, kteří se programu účastní. Instruktory jsou vždy vysloužilí veteráni s nárokem na vojenskou penzi, která je často o více než polovinu nižší, než je plat vojáka v aktivní službě. Pracuje-li však voják ve výslužbě jako instruktor, je mu rozdíl kompenzován, aby celkově pobíral peníze v platové třídě své šarže. Tento rozdíl hradí škola, za určitých podmínek má však možnost poloviční kompenzace od složky, která jednotku zřizuje. Školy se tak častěji obrací k armádě a letectvu, jejichž finanční zázemí je v porovnání s námořnictvem nebo námořní pěchotou výrazně lepší. Jen za uplynulých 15 let se např. počet jednotek námořnictva zmenšil o 36, zatímco armáda se exponenciálně rozrůstá dále.⁸ Výzkum AFSC navíc zjistil, že školní peníze utracené za instruktory z řad vojenského personálu mohly financovat několiknásobně větší podíl civilních pedagogických pracovníků. Školy prý také utrácejí mnohonásobně větší prostředky, než je zapsáno v rozpočtových odhadech Ministerstva obrany.⁹ Nejen z tohoto důvodu se tak v některých školních okresech organizují učitelé do svazů, které mají za cíl udržet JROTC co nejdále od tamních škol (trend pochází z Kalifornie, kde je dnes již velmi těžké v metropolitní oblasti Los Angeles narazit na školy s JROTC programem).¹⁰

5. JROTC jako nábor pro ozbrojené složky

Oficiálně se žádný student v JROTC vojákem nestává a Ministerstvo obrany i nadále tvrdí, že nejde o rekrutační projekt a statistiky o přijetí bývalých účastníků programu neuchovává. Přehled o studentech, kteří se později rozhodnou pro vojenskou kariéru, si ale u svých jednotek v minulosti vedlo letectvo. Podle statistik se návazná rekrutace drží okolo 40–45 % úspěšných absolventů střední školy a programu samotného.¹¹ Středoškoláci jsou sice pro vojenský nábor dle oficiálních instrukcí nedotknutelní, po závěrečné zkoušce je však zvykem, že se ještě na samotné promoci objeví armádní

⁸ *Facts about NJROTC* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20070629002717/https://www.njrotc.navy.mil/basicfacts.cfm>

⁹ *TRADING BOOKS FOR SOLDIERS: The True Cost of JROTC* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20040626222502/http://webarchive.afsc.org/youthmil/jrotc/jrotcost.htm>

¹⁰ *Marines in Schools: Benefit, or Beachhead?* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20060630112925/http://edutopia.org/magazine/ed1article.php?id=art_1269&issue=apr_05

¹¹ *Marines in Schools: Benefit, or Beachhead?* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20060630112925/http://edutopia.org/magazine/ed1article.php?id=art_1269&issue=apr_05

náborovka a pokusí se studenty upsat ke službě vlasti. Že je minimálně přehled o potenciálně zaujatých absolventech dostupný místnímu oddělení velkou výhodou, uznal i bývalý ministr obrany W. Cohen.¹² V podobném smyslu se při slyšení v roce 2001 vyjádřili i tehdejší čelní představitelé jednotlivých ozbrojených složek. Letectvo zde potvrdilo cca 50% úspěšnost kariérního vstupu absolventů do vojska, zatímco představitelé armády a námořnictva uvedli shodně zhruba 30 % zájemců.¹³ Skrytou částí statistik je zde ale počet studentů, kteří se sice přihlásí na nevojenské vysoké školy, ale zároveň vstoupí do „ROTC“ („dospělého“ JROTC, tedy plnohodnotných rezerv). Z takových se v pozdějších letech buď mohou stát kariérní důstojníci, nebo jsou i jako rezervisté po delší dobu dostupní armádě jako záložní, povětšinou logistické jednotky.

6. Mezinárodní úmluvy

Podstatnou otázkou pro zákonodárce je také dodržování mezinárodních dětských práv a povinností, ke kterým se Amerika zavázala. Nejčastěji se Amerika dostává do konfliktu s Úmluvou o právech dítěte (která však technicky dodnes nebyla ratifikována) a Opčním protokolem k úmluvě (ten ratifikován je).¹⁴ Oba dokumenty zakazují rekrutaci dětí mladších 16 let a zároveň nabádají státy, aby zajistily, že se členové ozbrojených složek mladší 18 let zcela zdrží přímých bojů. Interpretace mezinárodního práva však může také vyvrcholit v tvrzení, že Spojené státy zákon porušují, protože se pokouší o nábor mladistvých a zatahují je do armádní struktury, což Ministerstvo obrany oficiálně odmítá, ale zároveň nikdy nebylo provedeno mezinárodní šetření či arbitráž, která by jasně určila, jak je v mezinárodním kontextu třeba JROTC chápat. Překročí-li však program pomyslnou hranici směrem k ozbrojeným složkám, bude již jasné, že Spojené státy v tomto ohledu otevřeně porušují mezinárodní právo.

7. Stranické postoje

Budoucnost programu bude tedy záviset především na antimilitaristickém sentimentu v Kongresu. Současná prezidentská administrativa sice není nakloněna rozpouštění armády, snaha výrazněji omezit rozpočet se ale může promítnout i do obranného sektoru a samotného JROTC. Existují snahy o převedení všech platových povinností vůči instruktorům na školy samotné, což by dozajista uspokojilo fiskálně zodpovědné Republikány. Na druhou stranu částečné, nebo úplné zrušení programu by byl lákavý

¹² *School: A place to teach or to recruit?* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20060630112925/http://edutopia.org/magazine/ed1article.php?id=art_1269&issue=apr_05

¹³ *HR 4025* [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: http://commdocs.house.gov/committees/security/has041000.000/has041000_0f.htm

¹⁴ Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/opaccrc.aspx>

cíl těch nejlevicověji zaměřených Demokratů. Zajímavý bod konfliktu je také disparita mezi jednotlivými složkami ozbrojených sil. Slovný zastánce vesmírných sil či pobřežní stráže by mohl chtít větší zastoupení i v rámci jednotek JROTC. Zařadit naopak námořní pěchotu pod námořnictvo by zvýšilo konkurenceschopnost vůči veledominujícímu letectvu a armádě.

V neposlední řadě pak zbývá otázka, jaká by vlastně měla být náplň programu JROTC. Osnovy nejsou mezi jednotlivými složkami zcela standardizované a učebnice na studenty často působí archaicky. Vítány by na některých školách byly kurzy přežití. Mezi příznivci Donalda Trumpa se pak zejména nachází mnoho takových, kteří by rádi dopřáli středoškolákům skutečnou „výchovu k obraně“ doplněnou i o střelecké zkoušky a reakčně propojenou s oblastí, kterou obývají. JROTC by bylo možné začlenit přímo pod národní gardu, což by umožnilo při živelních pohromách nasazovat studenty pro její zmírnění. V neposlední řadě je však také třeba pamatovat na mezinárodní legislativu, ke které se Amerika upsala, tedy pokud výbor nebude chtít přimět Senát odstoupit od některých mezinárodních úmluv...

8. Otázky pro Kongres

- Je ve vašem státě výrazná přítomnost škol s jednotkami JROTC?
- Nachází se v blízkosti populačních center vašeho státu nějaká důležitá základna? Která složka ozbrojených sil jí spravuje?
- Jaká je zločinná incidence ve vašem státě? Lze usoudit nějakou vazbu na úspěšné/neúspěšné šíření programu?
- Má váš stát výrazné zastoupení odpůrců vojenské služby z náboženských či politických důvodů?
- Existují ve vašem státě učitelské/školní svazy bojující proti JROTC?
- Jak husté je pokrytí školních okresek jednotkami JROTC ve vašem státě?
- Podporuje váš stát či frakce výraznější zapojení středoškoláků do obrany vlasti?
- Je ve vašem státě pro náctileté mladší 18 let legální držení střelné zbraně?
- Nachází se ve vašem státě výrazná součást vojenského průmyslu, která z programu přímo profituje? (Továrna na letadla, která čerpá pracovníky z řad absolventů leteckého JROTC.)

9. Doporučené zdroje

Oficiální stránky JROTC

- <http://www.usarmyjrotc.com/>

Jednotky JROTC; okres Denver

- <https://collegeandcareer.dpsk12.org/jrotc/>

Nábor armádních instruktorů pro JROTC

- http://www.usarmyjrotc.com/employment/before_you_apply.php

10. Zdroje

National Defense Act [online]. 1916 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://govtrackus.s3.amazonaws.com/legislink/pdf/stat/39/STATUTE-39-Pg166.pdf>

USC CHAPTER 102 - JUNIOR RESERVE OFFICERS' TRAINING CORPS [online]. 2001 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20130707205406/http://uscode.house.gov/download/pls/10c102.txt>

N., Kristy. *Defense Primer: Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC)*. *Congressional Research Service* [online]. 2020 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://sgp.fas.org/crs/natsec/IF11313.pdf>

Lakenheath HS: About our school, Special curriculum features [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z: <https://www.dodea.edu/LakenheathHS/about.cfm>

Making Soldiers in the Public Schools: An Analysis of the Army JROTC Curriculum. *American Friends Service Committee* [online]. 1995 [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20070119124151/http://www.afsc.org/youthmil/militarism-in-schools/JROTC-review.htm>

Army JROTC: Leadership, Education & Training [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20070202051845/http://www.rotc.monroe.army.mil/jrotc/documents/Publications/CadetCoreTextbook4.pdf>

Facts about NJROTC [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20070629002717/https://www.njrotc.navy.mil/basicfacts.cfm>

TRADING BOOKS FOR SOLDIERS: The True Cost of JROTC [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20040626222502/http://webarchive.afsc.org/youthmil/jrotc/jrotcost.htm>

Marines in Schools: Benefit, or Beachhead? [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
https://web.archive.org/web/20060630112925/http://edutopia.org/magazine/ed1article.php?id=art_1269&issue=apr_05

School: A place to teach or to recruit? [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
https://web.archive.org/web/20060630112925/http://edutopia.org/magazine/ed1article.php?id=art_1269&issue=apr_05

HR 4025 [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
http://commdocs.house.gov/committees/security/has041000.000/has041000_of.htm

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict [online]. [cit. 2021-9-3]. Dostupné z:
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/opaccrc.aspx>